

Bagà - Fonts del Bastareny per la Via del Nicolau (Berguedà)

11 d'octubre de 2014

Preparada per: Miquel Torné, Joan Visús, Juan Antonio Garcia-Vaquero i Joan Garcia.

FITXA TÈCNICA:

Barcelona: Col·legi Jesus – Maria

Menjars: Esmorzar en ruta i dinar de restaurant.

Longitud: 13,98 km aprox.

Punt més baix: 770 m.

Punt més elevat: 1.025 m.

Dificultat: Baixa, el camí puja per una suau pendent d'un antic tren llenyer.

Municipis per on transcorre la ruta: Bagà i Gisclareny (Berguedà).

Hora de sortida: 7:30 hores. Cal ser puntuals ja que és lluny.

Durada: 4:30 h aprox.

Desnivell acumulat: 596 m de pujada i 547 m de baixada.

ITINERARI:

Bagà (795 m), Via del Nicolau (795 m), Sant Joan de l'Avellanet (940 m), Sant Martí del Puig (1.025 m), la Dou del Bastareny (975 m), cal Cerdanyola (915 m) i aparcament (840).

DESCRIPCIÓ DE L'EXCURSIÓ

Iniciarem l'excursió a la població de Bagà, al costat de l'oficina del Parc Natural del Cadí-Moixeró, passarem per la plaça de Galzeran de Pinós, pel carrer Major, per davant de l'església parroquial i després creurem el riu Bastareny pel pont de la Vila, al costat d'un antic molí i dels horts, i anirem fins a un parc. En aquest punt connectarem amb la Via del Nicolau, que segueix el recorregut d'un antic ferrocarril.

Durant uns 45 minuts seguirem la via, creuarem túnels i ponts, fins arribar a la carretera que puja a Sant Joan de l'Avellanet. La seguirem en direcció a Sant Joan fins a trobar el camí que puja a l'església romànica.

Després de visitar l'església retornarem a la carretera i baixarem fins el túnel de Gisclareny; després de creuar-lo continuarem per la carretera que va a Gisclareny fins a prendre a la dreta la pista que ens durà a Sant Martí del Puig, el punt més alt de l'excursió. Tot baixant refarem un tros de camí per després continuar durant uns 20 minuts per la pista que ens portarà a les fonts de la Dou, que són el punt de naixement del riu Bastareny.

Refarem bona part del camí en direcció a Bagà. Sense

deixar la pista, arribarem a Cal Cerdanyola i després al pàrking on ens esperarà l'autocar per dur-nos a dinar a Bagà.

BAGÀ

Municipi de la comarca del Berguedà amb una orografia molt accidentada i irregular, especialment a la part nord on limita amb la serra del Cadí.

Una gran part de la superfície municipal és ocupada per boscos comunals de pi roig o silvestre, pi negre, faig i roure; les pastures permanents n'ocupen una petita part. Les úniques àrees conreades d'aquest municipi es localitzen al fons de la vall del Bastareny i els relleixos propers a la vila. Les activitats industrials, d'ençà de la davallada de la indústria tèxtil, que mantingué la seva importància fins a mitjan segle XX, han quedat molt reduïdes. Actualment destaca una empresa tèxtil i una piscifactoria dedicada a la cria de la truita comuna.

La vila és un conjunt de cases arrezerat als peus dels darrers contraforts meridionals del Moixeró, a la vora esquerra del Bastareny. Encara avui mostra ben clarament la seva antiga grandesa, com a capital de la baronia de Pinós. El seu nucli antic conserva les muralles medievals, mentre que a la resta del poble se'n conserven fragments. La plaça Major, formada per edificis de notable antiguitat, és famosa pels seus pòrtics, curiosament rústecs.

L'església parroquial de Sant Esteve de Bagà és un edifici de planta basilical que consta d'una gran nau central coberta per una volta de pedra ja molt apuntada. La nau acaba en un absis que conserva per dins la forma semicircular.

L'origen de la població actual és la fundació feta pel baró Galceran (IV) de Pinós i la seva muller, Esclarmunda, el 1233. Pel que sembla, el mateix baró traçà la disposició de les cases i solars de la nova població, que havia d'ésser capital de la baronia i prop de la qual tenia el castell. Simultàniament concedí un conjunt de franqueses a les persones que vinguessin a establir-s'hi i col·laboressin en la construcció de la vila. Els nobles es reservaven els drets d'host, seguiment i cavalcada, i el de fer-los fer guaites a la vila en temps de guerra, a més d'alguns drets fiscals i jurídics.

Abans d'acabar el segle XIII ja hi havia també a Bagà un hospital, dedicat —com era habitual a l'època— no únicament a malalts, sinó a recollir pobres i rodamons, pelegrins, etc. Cap al 1330 restà fixada l'organització del govern municipal amb l'establiment de l'elecció de dos cònsols, als quals no trigaren a afegir-se quatre consellers. Tots els càrrecs eren renovats anualment per elecció.

L'any 1344, durant la guerra que Pere III de Catalunya-Aragó menà contra Jaume III de Mallorca, la població de Bagà i el seu senyor, Pere Galceran (II) de Pinós, es posaren al costat del primer.

El 1589, la vila hagué de prendre fortes precaucions per a no restar contaminada per altres brots de pesta, i al segle següent, durant la guerra dels Segadors, calgué formar una junta anomenada Junta del Morbo (1651) per tal d'afrontar els problemes que causava la pesta. La vila també patí la presència de bandolers a les immediacions de la població.

El segle XVIII començà amb les alteracions que representaren la guerra de Successió i la guerra de la Quàdruple Aliança, que esclatà pocs anys després. Ara bé, la pau que seguí afirmà i afavorí la manufactura tèxtil tradicional de Bagà i d'altres activitats menestrals. Però al final del mateix segle i sobretot al principi del següent ja es constata la decadència del tèxtil, per bé que encara es podia considerar la principal activitat de la població. Les mines de Fígols significaren una revitalització real de les expectatives municipals i, alhora, un augment demogràfic considerable durant els primers decennis del segle XX.

VIA DEL NICOLAU

Itinerari pel traçat de l'antic ferrocarril pel transport de fusta entre Guardiola i Gisclareny, que ha permès recuperar, des del 2009, un recorregut amb àmplies vistes sobre Bagà i les muntanyes de l'entorn.

El traçat s'endinsa en zones boscoses, amb túnels i passarel·les de diferents tipus i està equipat amb baranes. Les obres del ferrocarril es van iniciar el 20 d'abril de 1914, promogudes per Tomàs Nicolau i Prieto propietari de la serradora de Berga. La construcció de la via era complicada degut a l'orografia, la dura climatologia i a la dificultat dels treballs manuals. Es van construir túnels i parets de pedra seca (encara visibles) per consolidar la via.

Després de funcionar uns quants anys es va abandonar i va començar una degradació constant del traçat. Als anys 1960-1970 els serveis forestals van reobrir alguns trams per realitzar actuacions d'hidrologia i contenció de l'erosió.

SANT JOAN D'AVELLANET

A l'antic terme de Sant Joan d'Avellanet, municipi de Bagà, a la comarca del Berguedà, es conserva l'antiga església parroquial dedicada a sant Joan.

Un edifici notable d'estil romànic que consta d'una sola nau de petites dimensions coberta amb una volta de punt d'ametlla i rematada a llevant per l'absis semicircular.

L'absis és més estret que la nau i força més baixés la part que conserva l'aparell més genuí per la regularitat i la bona disposició de la pedra. La porta coberta amb arc de mig punt, adovellada i de pedra tosca és excepcionalment a tramuntana. A ponent hi ha una finestra de doble esqueixada i damunt l'absis una de esqueixada simple. Un parell de poselles a les parets laterals segurament per posar les canadelles. Els murs de la paret són d'1,20 m.

L'església ja és esmentada l'any 983 en l'acta de consagració del monestir de Sant Llorenç prop Bagà, al qual fou vinculada aquesta església com a donació. La construcció consta d'una sola nau, acabada en un absis sensiblement més baix que la nau i una mica més estret que aquesta, que correspon a la part més antiga de l'edifici. Una restauració moderna ha permès que aquesta església es mantingui en un bon estat de conservació.

En el segle XVI el país es va anar despoblant i comença una època de decadència i abandó i els habitants de la vila es van haver de traslladar a viure a Bagà. Els senyors de Bagà per evitar el robatori de les campanes i la seva consegüent desaparició les fan fer baixar a Bagà.

Al segle XVIII l'església de Sant Joan estava abandonada i sense culte i ni tan sols consta com sufragània de Sant Esteve de Bagà.

SANT MARTÍ DEL PUIG

Església aturonada, situada al municipi de Gisclareny, comarca del Berguedà.

Antigament havia estat parròquia i de la qual hi ha notícies des del segle XIII. Més tard fou sufragània de la de Gisclareny i, al segle XVIII, de la de Sant Miquel de Turbians. L'edifici data probablement del segle XI; té un ample campanar d'espadanya, és format per una nau no gaire gran, coberta amb volta de canó, i acaba en un absis semicircular. Modernament s'hi han afegit dos annexos, a banda i banda, a manera de capelles laterals.

Prop de l'església hi ha la gran masia del Puig, que ja apareix esmentada en documentació del segle X. Prop de la masia, al peu del Bastareny, hi ha l'antic molí fariner del Puig i el pont del mateix nom, construïts al final del segle XVII o al començament del XVIII.

LA DOU DEL BASTARENY

Dou: Del llatí *duce* en el sentit de 'font'. La forma dou s'ha conservat com a toponímic i cognom; com a nom comú ha evolucionat convertint-se en deu.

Punt de naixement del riu Bastareny, que recull les aigües de la vall del Bastareny i de la vall del riu Gréixer i desemboca al Llobregat a l'altura de Guardiola de Berguedà.

La Dou del Bastareny és un indret poc conegut i amb un encant especial on l'aigua és la gran protagonista. La gran paret de roques per on brolla l'aigua des de l'interior de la muntanya és espectacular.

Sorpren gratament escoltar el soroll de l'aigua tant quan baixa per la llera com quan salta impetuosa la resclosa propera. Quan el riu porta un bon cabal, l'aigua salta tumultuosa i brava i batega fort sobre les pedres. L'escuma blanca fa joc en l'aigua també blanca en la seva lluita per obrir-se camí riu avall.

Després de contemplar la visió de la resclosa cal seguir el camí que porta fins a la dou pròpiament dita. L'aigua brolla majestuosa i en força del terra d'una concavitat en un indret envoltat d'arbres i boixos.

El paratge és ombrívol, els raigs de sol només il·luminen la part alta dels arbres, les pedres de la llera són negres i l'encant del indret solament és trancat pel brogit propi d'aquest fenomen de la naturalesa.

PERFIL DEL RECORREGUT

MAPA DEL RECORREGUT

<http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=7869235>

